

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)	पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण : ल्याकत परीक्षण (Competency Test)	पूर्णाङ्क :- ३०
तृतीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)	पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)						
पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन (सबै सेवा समूहको लागि)	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	१००	४०	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५ प्रश्न × १५ अङ्क = ७५ अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत-समस्या समाधान	१ प्रश्न × २५ अङ्क = २५ अङ्क	
द्वितीय चरण : ल्याकत परीक्षण (Competency Test)						
पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय	कैफियत	
(क)	In Basket Exercise	३०	लिखित अभ्यास (Written Exercise)	५० मिनेट		
तृतीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)						
विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	कैफियत			
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	बोर्ड अन्तर्वार्ता (Board Interview)				

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- प्रथमपत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको पाठ्यक्रम सबै समूहका लागि समान हुनेछ, तर द्वितीयपत्र समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्र प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको परीक्षा सबै सेवा समूहको संयुक्त वा भिन्दाभिन्दै पनि हुन सक्नेछ । तर द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी विषयको परीक्षा सेवा समूह अनुरूप भिन्दाभिन्दै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ । तर नेपाल परराष्ट्र सेवाको हकमा द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी विषयको लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक प्रश्नको उत्तर छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ । साथै द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति : २०६४ । ६ । १७ देखि (परीक्षा योजना संशोधन मिति : २०७५/०६/१८)

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र : प्रशासन र व्यवस्थापन

१. **राज्य र सरकार**
 - १.१ नेपालमा संवैधानिक विकास र त्यसको विश्लेषणात्मक समीक्षा
 - १.२ विद्यमान नेपालको संविधान
 - १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.४ राज्यको पुर्नसंरचना
 - १.५ सरकारको स्वरूप
 - १.६ राज्य र नागरिकता
 - १.७ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, र मूल्यांकन
२. **नेपालको परिवेशमा सार्वजनिक प्रशासन र यसका चुनौतीहरू (Public Administration & its Challenges)**
 - २.१ संगठनात्मक स्वरूप (Organisational Structure)
 - २.२ कार्यविधि (Procedure)
 - २.३ मानवीय साधन विकास (Human Resource Development)
 - २.४ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू (Various Aspects of Personnel Administration)
 - २.५ नियुक्ति (Recruitment)
 - २.६ बढुवा (Promotion)
 - २.७ तलब सुविधा (Remuneration)
 - २.८ सुपरिवेक्षण (Supervision)
 - २.९ वृत्ति विकास (Career Development)
 - २.१० अवकाश (Retirement)
 - २.११ लोक सेवा आयोगको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र कर्मचारी प्रशासनमा यसको भूमिका
३. **नेपालको सन्दर्भमा विकास प्रशासन (Development Administration)**
 - ३.१ विकास प्रशासनका सिद्धान्त एवं चुनौतीहरू ।
 - ३.२ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया ।
 - ३.३ परियोजना चक्र (Project Cycle)
४. **व्यवस्थापन (Management)**
 - ४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा एवं सिद्धान्तहरू (Concepts and Principles of Management)
 - ४.२ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरू खास गरी नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया र नियन्त्रण (Leadership, Motivation, Decision Making, Control)
 - ४.३ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन (Public Enterprise Management)
५. **विकासका सामयिक पक्षहरू (Contemporary Aspects of Development)**
 - ५.१ विकासमा महिला सहभागिता (Women's Participation in Development)
 - ५.२ दिगो विकास र पर्यायवरण (Sustainable Development and Environment)
 - ५.३ गरीबी निवारण (Poverty Alleviation)
 - ५.४ आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण (Economic Liberalization and Privatization)
 - ५.५ सरकारको कार्यक्षेत्र (Role of Government)

लोक सेवा आयोग

नेपाल परराष्ट्र, प्रशासन र लेखापरीक्षण सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा तथा नेपाल न्याय सेवा, राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

६ लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ६.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ६.२ कानुनी राज्य
- ६.३ मानव अधिकार
- ६.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ६.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ६.६ नागरिक शिक्षा

७ नेपाली समाज र यसको बनोट

- ७.१ बहुल समाजका विशेषताहरू
- ७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता
- ७.३ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था / रहनसहन
- ७.४ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको विद्यमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू ।

८ विविध

- ८.१ दिगो विकास लक्ष्य (Sustainable Development Goals)
- ८.२ सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व
- ८.३ द्वन्द्व पछिका पुनरनिर्माण र विकास (Post conflict Reconstruction and Development)
- ८.४ जनसंख्या र बसाईसराई
- ८.५ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- ८.६ सामाजिक न्याय एवं सुरक्षा (Social Justice and Security)
- ८.७ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावादी (Collective Bargaining)

.....